

Nr 22

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan rörande anslag till Grundförbättringar: Statens avdikningsanslag jämte i ämnet väckta motioner.

Kungl. Maj:t har i årets statsverksproposition (IX ht p. 134, s. 352—354) föreslagit riksdagen dels medgiva att under budgetåret 1957/58 må beviljas statsbidrag från statens avdikningsanslag å tillhoppa 3 000 000 kronor, dels till Grundförbättringar: Statens avdikningsanslag för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

I samband härmed har utskottet behandlat två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 236 av herrar *Alexanderson* och *Boman* samt II: 274 av herrar *Svensson* i Ljungskile och *Hamrin* i Kalmar, i vilka motioner hemställts, att riksdagen ville besluta att statens avdikningsanslag måtte för nästa budgetår upptagas med allenast 2 000 000 kronor samt bidragsramen fastställas till likaledes 2 000 000 kronor.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna torde utskottet få hänvisa till dessa.

Från förevarande anslag beviljas statsbidrag huvudsakligen till utförande av sådana torrlägningsföretag för jordbruksändamål, vilka berör ett flertal fastigheter eller är av mera komplicerad natur. För varje budgetår fastställs en kostnadsram, utöver vilken statsbidrag ej må beviljas. Anslaget uppföres å riksstaten med det belopp, som på grundval av redan fattade respektive förutsedda bidragsbeslut beräknas motsvara de faktiska bidragsutbetalningarna under budgetåret. För innevarande budgetår gäller, att bidrag må beviljas intill ett sammanlagt belopp av högst 3 500 000 kronor. Anslaget är däremot uppfört med 4 000 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen har i sin anslagsskrivelse hemställt, att anslaget skall uppföras med ett oförändrat belopp av 4 000 000 kronor samt att bidragstilldelningen från anslaget skall bestämmas till högst 3 000 000 kronor med bemyndigande för Kungl. Maj:t att medge, att därutöver må tagas i anspråk jämväl eventuellt outnyttjad del av den för budgetåret 1956/57 anvisade bidragsramen. Styrelsen anhåller vidare, att inom ramen för medgiven bidragstilldelning och efter Kungl. Maj:ts bestämmande dels ett belopp av 100 000 kronor skall få disponeras för bidrag till vissa undersökningar rörande äldre torrlägningsföretag samt för åtgärder, ägnade att gagna torrlägningsverksamheten i dess helhet, dels erforderliga medel skall utgå till bestridande av kostnaderna för pågående utredning rörande torrläggning av vissa marker vid Hjälmarén och i Kvismaredalen.

Såsom motivering för sin framställning angående medelsanvisningen och bidragsramen för nästa budgetår anför lantbruksstyrelsen i huvudsak följande.

Under budgetåret 1955/56 har bidrag beviljats till torrlägningsföretag med sammanlagt 2 828 280 kronor. I detta belopp ingår ytterligare bidrag till redan statsunderstödda torrlägningsföretag med 134 210 kronor. Den under budgetåret 1955/56 medgivna högsta bidragssumman har sålunda icke i sin helhet kunnat tagas i anspråk. Vid ingången av innevarande budgetår fanns hos styrelsen inneliggande ansökningar om bidrag till fyra torrlägningsföretag, vilka icke tidigare erhållit bidrag och beträffande vilka den förebragta utredningen måste kompletteras, innan beslut i bidragsfrågan kunde ske. Dessa ansökningar representerar ett av lantbruksnämnderna tillstyrkt bidragsbelopp å sammanlagt omkring 138 000 kronor. Under budgetåret 1956/57 beräknas till styrelsen inkomma nya ansökningar om bidrag till ett sammanlagt belopp av omkring 3 000 000 kronor. Styrelsen har emellertid anledning räkna med att bidragsansökningar avseende några större förslag till torrlägningsföretag, vilka under en följd av år varit under utredning, kan inkomma under innevarande budgetår, i vilket fall det nys angivna bidragsbeloppet kan komma att överskridas. Någon närmare uppskattning torde vara svår att nu göra.

Styrelsen anmäler därjämte, att under budgetåret 1955/56 indragits medel till ett belopp av 490 477 kronor. Motsvarande tal för budgetåren 1949/50, 1950/51, 1951/52, 1952/53, 1953/54 och 1954/55 är respektive 480 000, 517 000, 755 000, 1 478 000, 629 440 och 977 880 kronor.

Angående storleken och dispositionen av beloppet för bidrag till undersökningar rörande äldre torrlägningsföretag samt till åtgärder, ägnade att gagna torrlägningsverksamheten i dess helhet, anför lantbruksstyrelsen bl. a. följande.

Enligt kungörelsen 1939: 433 kan statsbidrag utgå till förrättningskostnader för planläggning av vissa torrlägningsföretag. Dessa bestämmelser gäller dock endast för torrlägningsföretag, som är avsedda att komma till utförande såsom beredskapsarbete. Under nu rådande förhållanden på arbetsmarknaden kommer bidrag enligt sagda bestämmelser i fråga endast i undantagsfall och i huvudsak blott då ytterligare medel erfordras för fullföljande av förrättningar, till vilka sådant bidrag tidigare beviljats. Emellertid föreligger f. n. behov av planläggning av en del torrlägningsföretag av allmän betydelse för jordbrukets rationalisering och av sådan omfattning, att intressenterna med hänsyn till de därmed förenade undersökningskostnaderna näppeligen vågar ställa sig som sökande till förrättning, som avser företagens planläggning. Bland aktuella större torrlägningsuppgifter kan styrelsen nämna företag avseende reglering av Tidån jämte sjön Östen i Skaraborgs län samt torrläggning av den s. k. Mosjöbotten i Örebro län. Med hänsyn till de aktuella uppgifterna torde det för nu nämnda ändamål avsedda beloppet, vilket under innevarande budgetår utgår med 100 000 kronor, böra upptagas till samma belopp för budgetåret 1957/58.

Departementschefen har anfört följande.

»Vad angår den bidragsram för avdikningsanslaget, som bör fastställas för nästa budgetår, har lantbruksstyrelsen föreslagit ett med 500 000 kronor till 3 000 000 kronor sänkt belopp. Häremot har jag icke något att erinra. Styrelsens förslag att Kungl. Maj:t skall inhämta riksdagens bemyndigande att

medgiva, att därutöver må tagas i anspråk jämväl eventuellt outnyttjad del av den för budgetåret 1956/57 anvisade bidragsramen, kan jag emellertid icke tillstyrka. För utbetalande av bidrag till torrlägningsföretag under budgetåret 1957/58 har lantbruksstyrelsen beräknat en summa av 4 000 000 kronor. Med hänsyn till bl. a. storleken av de under tidigare år beviljade bidragen samt takten i färdigställandet av torrlägningsföretagen är det emellertid enligt min mening tillfyllest att för utbetalande av bidrag upptaga endast 3 500 000 kronor. Förevarande anslag synes sålunda böra uppföras med sistnämnda belopp.

I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår torde Kungl. Maj:t böra äga att — inom ramen för den varje budgetår medgivna bidragstilldelningen — av ifrågavarande anslag disponera 100 000 kronor för bidrag till vissa undersökningar rörande äldre torrlägningsföretag samt för åtgärder, ägnade att gagna torrlägningsverksamheten i dess helhet. Ur avdikningsanslaget torde även böra få utgå erforderliga medel till kostnaderna för pågående utredning rörande torrläggning av vissa marker vid Hjälmarenen och i Kvismaredalen.»

Utskottet. Kungl. Maj:t har under denna anslagspunkt föreslagit, att bidragsramen för avdikningsanslaget skall sänkas från 3 500 000 till 3 000 000 kronor samt att anslaget skall minskas med 500 000 kronor till 3 500 000 kronor. I motionerna I: 236 och II: 274 har emellertid yrkats en ytterligare sänkning av såväl bidragsramen som anslaget till 2 000 000 kronor. Den av motionärerna begärda sänkningen anses kunna genomföras med hänsyn till det förslag om viss utredning rörande vattenlagens regler om torrläggning av mark jämte därtill anslutande statsbidrags- och låneförfattningar, som framställts i motionerna I: 226 och II: 268. Enligt sistnämnda motioner, som hänskjutits till tredje lagutskottet, bör vid denna utredning övervägas bl. a., i vilken utsträckning torrlägningsföretagen skall understödjas av det allmänna. Motionärerna anser, att staten icke bör stödja andra än verkligt bärkraftiga företag, varigenom statsbidragen skulle kunna bli obehövlige och det statliga stödet begränsas till endast lån.

Lagutskottet har i sitt utlåtande nr 17 i anledning av motionerna I: 226 och II: 268 sammanfattningsvis anfört, att utskottet icke till alla delar kunnat ansluta sig till den i motionerna uttalade uppfattningen. Enligt lagutskottet torde det sålunda ej f. n. vara påkallat att rubba själva grundvalarna för den gällande lagstiftningen på området. Lagutskottet har emellertid — såsom framhållits redan i dess utlåtande 1957: 16 (r. skr. 200) — funnit åtskilliga detaljfrågor inom torrlägningslagstiftningen i behov av en översyn. Men framför allt har lagutskottet ansett det angeläget, att huvudprinciperna för torrlägningslagstiftningen bringas i överensstämmelse både med nu tillämpad praxis och med dagens uppfattning om betydelsen av en rätt vård och hushållning med våra vattentillgångar. Lagutskottet har i sitt utlåtande slutligen hemställt, att riksdagen i anledning av motionerna I: 226 och II: 268 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte såsom sin mening giva till känna vad utskottet i ärendet anfört.

Jordbruksutskottet finner för sin del, att bidragsramen och medelsanvisningen för nästa budgetår utan alltför stora olägenheter torde kunna ned sättas. Vad beträffar storleken av beloppen synes Kungl. Maj:ts beräkning enligt jordbruksutskottets mening vara väl avvägd i förhållande till medelsbehovet. Någon ytterligare minskning av beloppen i enlighet med yrkandena i motionerna I: 236 och II: 274 är jordbruksutskottet icke berett att förordna. Jordbruksutskottet biträder sålunda Kungl. Maj:ts förslag angående bidragsramen och medelsanvisningen för nästa budgetår. Vad Kungl. Maj:t i övrigt förordat under anslagspunkten föranleder ingen erinran från jordbruksutskottets sida.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 236 och II: 274,

a) medgiva, att under budgetåret 1957/58 må beviljas statsbidrag från statens avdikningsanslag å tillhoppa 3 000 000 kronor;

b) till *Grundförbättringar: Statens avdikningsanslag* å riksstaten för budgetåret 1957/58 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kronor.

Stockholm den 2 maj 1957

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Jon Jonsson, Bertil Andersson, Sigfrid Larsson, Mossberger*, Johan Persson*, Kristiansson, Franzén, Hedström*, Uno Olofsson och Yngve Nilsson; samt

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Gustafson i Dädesjö, Antby*, Andersson i Hyssna, Östlund, Agerberg*, fru Lindskog, herr Johanson i Västervik, fru Jäderberg* och herr Johansson* i Öckerö.

* Ej närvarande vid justeringen.